

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії ЗУНУ

Андрій КРИСОВАТИЙ

Протокол засідання
Приймальної комісії ЗУНУ
№ 4 від 31 березня 2023 р.

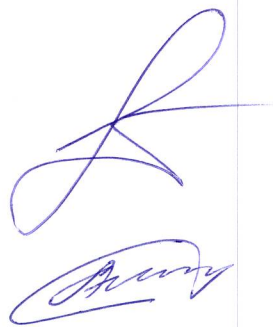

ПРОГРАМА

*проведення вступного випробування
з «Української мови»
для претендентів на здобуття освітнього ступеня
«бакалавр»*

Голова предметної
екзаменаційної комісії

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Наталія РИБІНА

Антон ШЕВЧУК

Тернопіль 2023

Програма вступного випробування з української мови як іноземної розроблена на кафедрі іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій Тернопільського національного економічного університету із врахуванням вимог Єдиної типової навчальної програми з української мови для студентів-іноземців (<http://kzref.org/tipova-navchalena-programa-z-ukrayinsekoji-movi-dlya-studentiv.html>).

Зміст програми складається з основних розділів української мови: фонетика, графіка; лексикологія, фразеологія; будова слова, словотвір; морфологія; синтаксис; стилістика; орфоепія; орфографія; розвиток мовлення.

Вступне випробування з української мови для іноземних громадян передбачає виконання певних завдань, під час яких необхідно визначити:

1) рівень базової підготовки вступників (знання теоретичного матеріалу з української мови, вміння розмежовувати частини мови, члени речення, визначати відмінності у вияві спільних граматичних категорій у різних частинах мови; особливості словозміни частин мови; аналізувати структуру речень);

2) ступінь готовності до навчання за спеціальністю у вищому навчальному закладі;

3) практичні навички синтаксичного, лексичного, фонетичного, морфологічного розбору.

Вступне випробування проводиться з метою оцінювання ступеня підготовленості абітурієнтів з української мови для навчання в ЗУНУ.

Вступне випробування складається з двох частин: письмовий тест та усна бесіда відповідно до запропонованої комунікативної ситуації.

Максимально можлива кількість балів за вступне випробування – 200 балів.

Проведення вступного випробування.

Термін виконання письмового тесту – 40 хвилин. Користування словниками, граматичними довідниками, підручниками не дозволяється.

Усна бесіда з претендентом триває 10-12 хвилин.

За результатами співбесіди щодо вступника приймається рішення:

- “рекомендувати до зарахування”,
- “не рекомендувати до зарахування”.

Тест з української мови складається із тестових завдань закритої форми:

1. Завдання на встановлення відповідності

У завданнях пропонується підібрати заголовки до текстів/частин текстів із поданих варіантів; твердження/ситуації до оголошень/текстів; запитання до відповідей або відповіді до запитань; визначити правильність/неправильність твердження/ ситуації.

Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт встановив правильну відповідність і позначив правильний варіант відповіді у листку відповідей.

Завдання вважається невиконаним у випадках, якщо:

- а) позначено неправильний варіант відповіді;
- б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний варіант;
- в) не позначено жодного із варіантів відповіді.

2. Завдання з вибором однієї правильної відповіді

До кожного із завдань пропонується чотири варіанти відповіді, з яких лише один є правильним. Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт обрав правильний варіант відповіді та позначив його у листку відповідей.

Завдання вважається невиконаним у випадках, якщо:

- а) позначено неправильний варіант відповіді;
- б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний варіант;
- в) не позначено жодного із варіантів відповіді.

3. Завдання на заповнення пропусків

У завданнях пропонується заповнити пропуски в тексті лексичними одиницями, необхідними відповідно до контексту.

Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт вписав правильні лексичні одиниці у листок відповідей.

Завдання вважається невиконаним у випадках, якщо:

- а) у бланк вписані неправильні лексичні одиниці;
- б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний варіант;
- в) відповіді на листку відповіді не позначено.

ТЕМАТИКА ДЛЯ СПІВБЕСІДИ

1. Особистісна сфера

- Повсякденне життя і його проблеми.
- Сім'я. Родинні стосунки.
- Характер людини.
- Режим дня.
- Здоровий спосіб життя.
- Дружба, любов
- Стосунки з однолітками, в колективі.
- Світ захоплень.
- Дозвілля, відпочинок.
- Особистісні пріоритети.
- Плани на майбутнє, вибір професії.

2. Публічна сфера.

- Навколишнє середовище.
- Життя в країні, мова якої вивчається.
- Подорожі, екскурсії.
- Культура і мистецтво в Україні.
- Спорт в Україні.
- Література в Україні.
- Засоби масової інформації.
- Молодь і сучасний світ.
- Людина і довкілля.
- Одяг.
- Покупки.
- Харчування.
- Науково-технічний прогрес, видатні діячі науки.

- Україна у світовій спільноті.
- Свята, знаменні дати, події в Україні.
- Видатні діячі історії та культури України.
- Визначені об'єкти історичної та культурної спадщини України.
- Музеї, виставки.
- Кіно, телебачення.
- Обов'язки та права людини.
- Міжнародні організації, міжнародний рух.

3. Освітня сфера.

- Освіта, навчання, виховання.
- Шкільне життя.
- Улюблені навчальні предмети.
- Система освіти в Україні.

ВИМОГИ ДО ВОЛОДІННЯ МОВЛЕННЄВОЮ КОМПЕТЕНЦІЄЮ

1. Фонетика. Графіка. Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Звуки мови й звуки мовлення. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування у-в, і-й.

2. Лексикологія. Фразеологія. Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми.

Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноповжиті слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

3. Будова слова. Словотвір. Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e] у складних словах.

4. Морфологія. Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови.

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників.

Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої

відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста та складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Повні й короткі форми якісних прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда та м'яка групи).

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників: 1) один, одна; 2) два, три, чотири; 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят; 4) сорок, дев'яносто, сто; 5) двісті – дев'ятсот; 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд; 7) збірні; 8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

Особливості правопису числівників.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення і правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного і наказового способів дієслів.

Словозміна дієслів I і II дієвідміни. Особові і числові форми дієслів (теперішнього і майбутнього часу й наказового способу). Родові і числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього і майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на о,-е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від

інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиначні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

5. Синтаксис. Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

Словосполучення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю чи відсутністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю засобів ускладнення (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом.

Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Речення з однорідними членами. Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнюючі члени речення. Розділові знаки в реченні з однорідними членами.

Складне речення. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація та сполучники або сполучні слова; 2) інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю;
- 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

Безсполучникове складне речення. Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами реченнями: 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною).

Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

6. Стилїстика. Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

7. Орфоепія. Вимова голосних (наголошених і ненаголошених). Вимова приголосних звуків: 1) [дж], [дз], [дз']; 2) [г]; 3) [ж], [ч], [ш], [дж]; 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення); 5) м'яких приголосних; 6) подовжених приголосних. Вимова слів з апострофом.

8. Орфографія. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення йо, ьо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах.

Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та nn у прикметниках, дієприкметниках, не з різними частинами мови.

Особливості написання числівників. Написання окремо (сполучень прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Грищенко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. / Т.Б. Грищенко. - Київ: Центр учбової літ., 2010. - 623 с.

2. Грищенко А. П. Сучасна українська літературна мова: Підручник для студ. філол. спец, вузів / А.П. Грищенко, Л.І. Мацько, М.Я. Плющ [та ін.]; за ред.: А.П. Грищенко . - 3-тє вид., доп. - Київ: Вища школа, 2002. - 439 с.

3. Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова: підручник для студ. філолог, спец, вузів / М.Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н.Я. Грипас [та ін.]. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Київ: Вища школа, 2000. - 430 с.

4. Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова: Збірник вправ: Навч. посібник для студ. вузів / М.Я. Плющ, О.І. Леута, Н.П. Гальона. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Харків: Вища школа, 2003. - 287 с.

5. Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова: Підручник для студ. філол. спец, вузів / М.Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н.Я. Грипас [та ін.]; за ред.: М.Я. Плющ. - 5-те вид., стереотип. - Київ: Вища школа, 2005. - 430 с.

6. Терлак З. М. Украинский язык для начинающих / З. М. Терлак, О. Сербенська. - 2-е изд., доп. - Львів: Світ, 2000. - 262 с.

7. Чистякова А. Б. та ін. Українська мова для іноземців: Підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів / Чистякова А.Б., Селівестрова Л.І., Лагута Т.М. - Х.: Видавництво «ІНДУСТРІЯ», 2008. - 384 с.

8. Шевчук С. В. Ділове мовлення. Модульний курс / С. В. Шевчук. - 3-тє вид., випр. та доп. - Київ: Арій, 2007. - 446 с.

ДОДАТКОВА

1. Лисенко Н. О., Кривко Р. М., Світлична С. І., Цапко Т. П.

Українська мова для іноземних студентів. Навч. пос. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 240 с. - Режим доступу до книги: <http://www.kmmlanguageservice.com/Lingua-ucraina-per-stranieri-Lisenko.pdf>

2. Лінгводидактика слов'янських мов як феномен культури / Ред. кол. Зайченко Н.Ф. та ін. - К., 1990.

3. Методична розробка з наукового стилю української мови / для іноземних студентів вищих економічних навчальних закладів / Укл. С. А. Чезганов. - К., 2002.

4. Козачук Г. О. Українська мова для абітурієнтів: навч. посіб. для вступ, до ВНЗ / Г.О. Козачук; ред.: Т.М. Коліна. - 7-ме вид., стереотип. - Київ: Вища школа, 2006. - 287 с.

5. Ющук І. П. Українська мова. - К.: Либідь, 2004. - 640 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
Вступного випробування з української мови
Освітній ступінь: бакалавр

Тест складається з трьох частин:

- читання,
- використання мови,
- учне мовлення.

У тесті з української мови використовуються завдання чотирьох форм:

1. Завдання на встановлення відповідності (№1-10)

У завданнях пропонується визначити правильність/неправильність твердження/ситуації.

Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт встановив правильну відповідність і позначив правильний варіант відповіді у листку відповідей.

Завдання вважається невиконаним у випадках, якщо:

- а) позначено неправильний варіант відповіді;
- б) не позначено жодного із варіантів відповіді.

Максимальна кількість балів за перше завдання тесту – 50 балів . Кожне правильно виконане завдання оцінюється у 5 балів (10x5=50).

2. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№11-30)

До кожного із завдань пропонується чотири варіанти відповіді, з яких лише один є правильним. Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт обрав правильний варіант відповіді та позначив його у листку відповідей.

Завдання вважається невиконаним у випадках, якщо:

- а) позначено неправильний варіант відповіді;
- б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний варіант;
- в) не позначено жодного із варіантів відповіді.

Максимальна кількість балів за друге завдання тесту – 60 балів. Кожне правильно виконане завдання оцінюється у 3 бали ($20 \times 3 = 60$).

3. Завдання на заповнення пропусків(№31-40)

У завданнях пропонується заповнити пропуски в тексті лексичними одиницями, необхідними відповідно до контексту.

Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт вписав правильні лексичні одиниці у листок відповідей.

Завдання вважається невиконаним у випадках, якщо:

- а) у бланк вписані неправильні лексичні одиниці;
- б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний варіант;
- в) відповіді на листку відповіді не позначено.

Максимальна кількість балів за третє завдання тесту – 40 балів. Кожне правильно виконане завдання оцінюється у 4 бали ($10 \times 4 = 40$).

4. Усна бесіда відповідно до запропонованої комунікативної ситуації, яке передбачає створення власного висловлення думки у формі діалогічного мовлення з екзаменатором відповідно до запропонованої комунікативної ситуації.

Максимальна кількість балів за власне усне висловлювання на основі конкретної ситуації і направляючих вказівок – 50 балів.

При оцінюванні враховується: 1) змістове наповнення (15 балів максимально); 2) структура мовлення та зв'язність (20 балів максимально); 3) використання лексики та використання граматики (15 балів максимально).

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тесту з української мови, складає 200 балів.

Загальний час виконання тестових завдань – 40 хвилин, усної співбесіди з претендентом – 10-12 хвилин.